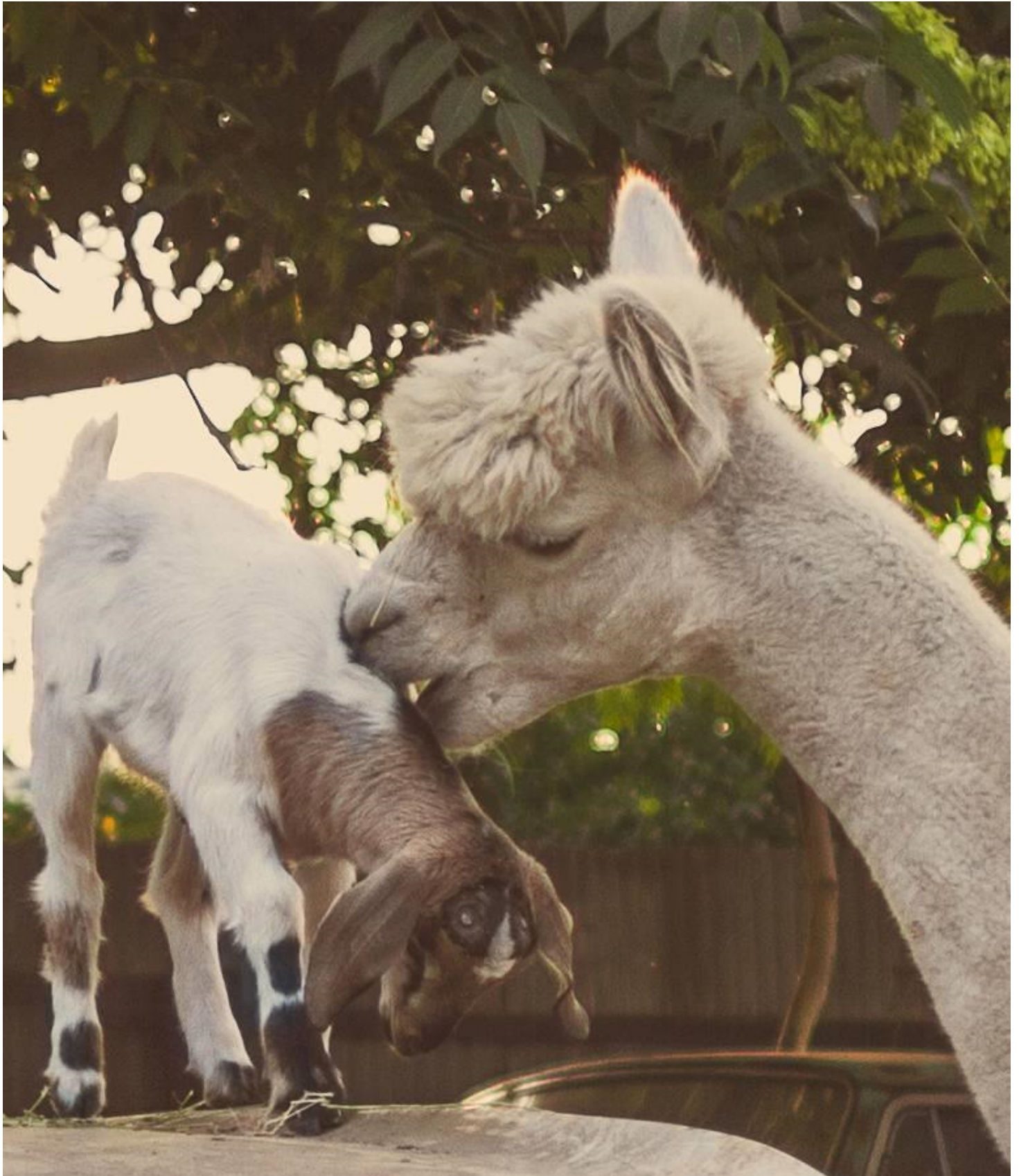

S.O.S.

Skrifter om Samtalegrammatik

Årgang 2, nr. 11

Leksikalsk genanvendelse: En ressource til synliggørelse af historiers afslutning

Tine Larsen

Skrifter om Samtalegrammatik 2:11

2015

ISSN 2445-7256

Skrifter om Samtalegrammatik (SoS) er en serie arbejdspapirer om samtalegrammatik som udgives af forskergruppen *DanTIN* ("Danish talk-in-interaction"). DanTIN består af studerende og forskere fra og omkring Lingvistik på Aarhus Universitet. DanTIN bestyrer hjemmesiden *samtalegrammatik.dk*. Udgivelserne i *Skrifter om Samtalegrammatik* er arbejdspapirer, studenteropgaver, rapporter, afhandlinger og andet som beskriver og analyserer samtalegrammatiske fænomener.

Skrifter om Samtalegrammatik er ikke fagfællebedømt, men en redaktionsgruppe under DanTIN har vurderet at udgivelserne i SoS fortjener at komme til offentlighedens kendskab. I nogle tilfælde er der tale om ældre skrifter, som DanTIN har fået lov af forfatterne til at udgive. I andre tilfælde er skrifterne lavet til SoS. *Skrifter om Samtalegrammatik* kan frit deles med angivelse af forfatter, årstal samt tidsskriftets navn og nummer.

DanTIN udgiver også fagfællebedømte artikler. Du kan se mere om vores udgivelser, projekter og resultater på *samtalegrammatik.dk*, og her kan du også se hvordan du kommer i kontakt med os.

Billedet til forsiden (*Alpaca Bites Kid Goat*) er taget af [TC Morgan](#) og beskåret af Nicholas Mikkelsen. [Nogle rettigheder forbeholdes.](#)

Redaktionsgruppen for dette nummer består af Emilie Tholstrup.

Redaktionel kommentar

Dette nummer af *Skrifter om Samtalegrammatik* er en genudgivelse. Tine Larsen skrev denne analyse helt tilbage i starten af 2000-tallet, og den blev senere udgivet som Larsen (2005) i *MOVIN Arbejdspapirer*. Imidlertid blev den hjemmeside som artiklen fandtes på, fjernet af institutionelle årsager, og artiklen har derfor været næsten uopdrivelig i en periode. Tine Larsen har givet *DanTIN* tilladelse til at genudgive artiklen, og det er vi virkelig glade for, for artiklen er den første formulering af en regelmæssighed som lader til at være en vigtig ressource i historiefortælling.

Gail Jefferson (1978) havde allerede beskrevet hvordan historiefortællere i starten af deres historier annoncerer *at* de har noget at fortælle og *hvad* historien kommer til at dreje sig om. Dette har det dobbelte formål at forsøge at få modtagerens accept af at fortælleren får en udvidet tur hvori h/n kan fortælle sin historie og at fortælleren giver et bud på hvad der skal til før historien kan være færdig. Det nye som Tine Larsen har fundet og som hun argumenterer overbevisende for, er at afslutningen af en historie ikke blot indholdsmæssigt svarer til det der blev annonceret i starten, men at historiefortælleren kan markere mulig afslutning ved at bruge de helt samme ord i slutningen som i begyndelsen, dvs. bruge "leksikalsk genanvendelse".

Da artiklen blev skrevet, havde vi ikke adgang til så mange data som vi har idag, og vi havde meget lidt videodata. Det lykkes alligevel Tine Larsen at finde 15 eksempler på fænomenet, og det er tydeligt når man kigger i andre data hvori folk fortæller historier, at leksikalsk genanvendelse er en hyppigt anvendt ressource. Der er os bekendt ikke udført nyere undersøgelser af fænomenet, men Tine Larsens opdagelse har inspireret andre til at kigge på genanvendelse af leksikalske elementer i samtaler, blandt andet er én af *Skrifter om Samtalegrammatiks* udgivelser, Grønkjær & Asmussen (2014), et forsøg på at se leksikalsk genanvendelse i andre sammenhænge end historieafslutninger.

Vi håber at denne genudgivelse af Tine Larsens pioneranalyse af leksikalsk genanvendelse vil inspirere andre til flere undersøgelser af lignende fænomener.

Den redaktionelle kommentar er skrevet af Jakob Steensig.

REFERENCER

Grønkjær, C. & K. B. Asmussen (2014): "Genbrug og Opgradering - At fastslå afslutning og hævde epistemisk autoritet". *Skrifter om Samtalegrammatik* 1(4). <http://samtalegrammatik.au.dk/skrifter-om-samtalegrammatik/aargang-1/>, besøgt den 28.8.2015.

Jefferson, G. (1978): "Sequential Aspects of Storytelling in Conversation", i Schenkein, J. (Ed.) *Studies in the Organization of Conversational Interaction*. New York: Academic Press, 219 - 248.

Larsen, T. (2005): "Leksikalsk genanvendelse: En ressource til synliggørelse af historiers afslutning". *Movin Working Papers* 1. Førhen tilgængelig på <http://movinarbejdspapirer.asb.dk/pdf/Tine%20Larsen2005.pdf>.

Leksikalsk genanvendelse:

En ressource til synliggørelse af historiers afslutning

af TINE LARSEN

1. Indledning

Samtaledeltagere har som regel mulighed for at vælge imellem forskellige måder at udtrykke sig på i interaktion (Jefferson, 1995: 65). Denne valgmulighed tillader dem imidlertid også omvendt at udtrykke sig på den samme måde, som de har gjort tidligere; at anvende de samme leksikalske elementer. Det tilfælde, hvor en deltager vælger flere gange – sekventielt uafhængigt af hinanden – at anvende de samme leksikalske elementer til at udtrykke sig, vil jeg fremover referere til som leksikalsk genanvendelse. De to følgende eksempler¹ illustrerer sådanne situationer:

(1) [ERM:99:1] ((telefon))

→ 43 Marg.: =>Det var< virk'lig fantastisk

...

→ 73 Marg.: og Og bar' så'n hel'=Aj Det var

→ 74 Marg.: virk'lig fantasas[tisk

(2) [ERM:99:1] ((telefon))

→ 13 Marg.: fDet' så vildt=Var i på: ~south~ eller

...

→ 36 Marg.: =.hHH fDe:t [så vildtf]

I det første eksempel anvender Margrethe i linie (L) 43 således formuleringen *det var virkelig fantastisk* i indledningen af en historie, og

¹ Samtlige eksempler er transskriberet i henhold til de konventioner, Gail Jefferson har udviklet (Atkinson & Heritage, 1984: ix-xvi). Enkelte tilføjelser eller modificeringer følger Steensig (2001: 33-37).

efter historien er blevet fortalt, anvender hun så i L73-74 den nøjagtig samme formulering til at vurdere historien. I det andet eksempel sker det samme, blot med formuleringen *det så vildt*.

I denne artikel vil jeg foreslå, at deltagere kan udnytte deres mulighed for på denne måde at vælge, hvordan de vil udtrykke sig, som en systematisk ressource i forbindelse med historier og 'serier af historier' ("series of stories"). Jeg vil således argumentere for, at såvel fortæller som modtager kan synliggøre, at en histories afslutning er relevant ved i en afslutningsforanledigende vurdering at vælge at genanvende elementer fra en vurdering i historiens indledning. Derved foranlediges afslutning ikke alene, men gøres som supplement synlig i interaktionen. De genanvendte elementer viser således, at historiefortællingen er så langt, at den kan vurderes på samme måde, som den blev det, da historien blev forhandlet i indledningen.

Mine indsigter er opnået ud fra 15 eksempler på leksikalsk genanvendelse. Disse eksempler stammer fra en gennemgang af 1 time og 42 minutters audio-optagelser af dagligdagssamtaler med mellem 2 og 3 deltagere. Der er tale om både telefonsamtaler og samtaler, hvor deltagerne befinder sig ansigt til ansigt.

I det følgende vil jeg først gennemgå to eksempler på leksikalsk genanvendelse i enkelte historier. Så følger et eksempel, hvor deltagerne sammen genanvender leksikalske elementer. Til sidst vil jeg vise, hvordan leksikalsk genanvendelse også kan anvendes til at synliggøre afslutning af en serie af historier. Undervejs vil argumenter både for og imod leksikalsk genanvendelse som en systematisk ressource løbende blive diskuteret. Afslutningsvist overvejes desuden problemerne ved at påvise, om deltagerne overhovedet orienterer sig imod leksikalsk genanvendelse som en ressource i interaktionen, samt relevansen af at beskæftige sig med leksikalsk genanvendelse på trods af disse problemer.

2. Én leksikalsk genanvendelse

Det første eksempel indeholder et forholdsvis simpelt tilfælde af leksikalsk genanvendelse. I en enkelt historie genanvender fortælleren således én gang leksikalske elementer fra en vurdering i indledningen af historien til en vurdering, som hun forsøger at afslutte historien med.

De to deltagere forhandler først historien, dvs. de forsøger indledningsvist at blive enige om, hvorvidt den ene må fortælle en historie, samt hvilke retningslinier der i så fald skal gælde for fortællingen: historiens projicering. Hvis en deltager får lov at fortælle en historie, ophæves den 'overgangsrelevans' ("transition relevance") således midlertidigt, som normalt gælder efter hver lokal ytring (Sacks et al., 1974: 703). På den måde indskrænkes modtagerens turtagningsrettigheder til minimale, ikke-turkrævende bidrag, så fortælleren får plads til at fuldføre sit projekt. For at fortælleren ikke blot skal fortsætte i det uendelige, og for at modtageren kan afgøre, hvornår det normale turtagningssystem vil kunne genindsættes, projicerer historiens indledning desuden også noget om, hvad der skal til, før fortællingen kan afsluttes (Jefferson, 1978: 219, 224):

(3a) [Majk.] ((telefon))

- 6 Lone: =>det' været< så'n nogen kæmpe
- 7 Lone: s:ne
- 8 (0.7)
- 9 Lone: og haglbyger så'n
- 10 Lone: >↑[fuld]stændig vildt<=
- 11 Anne: [.hh]
- 12 Anne: =>Er det< ri:gtig?
- 13 Lone: Ja så'n |- (0.6) -|[Jeg sad og læ:st']

I L6-9 beretter Lone først om et dårligt vejr, hvor hun befinder sig. Da Anne opholder sig et andet sted i landet, har hun ikke oplevet det; hun er altså en 'uvidende modtager' ("unknowing recipient"). Det gør vejret til et emne, det potentielt er værd at fortælle om. (Goodwin, 1979: 100). Turenheden kan derfor fungere som en 'annoncering' ("story preface") af en kommende historie, der projicerer, at fortællingen vil kunne afsluttes, når den har behandlet det dårlige vejr (Jefferson, 1978: 219, 224). I L9-10 vurderer Lone derefter vejret med *sådan fuldstændig vildt*. Ved at vurdere foreslår

hun, hvordan annonceringen omkring vejret kan behandles, og lægger samtidig op til, at Anne også forholder sig til den. Derved ville Anne udvise deltagelse i Lones projekt, og annonceringen ville blive anerkendt, så Lone kunne få lov til at fortælle sin historie (Pomerantz, 1984: 57-59). I L12 udviser Anne da også deltagelse og interesse for Lones annoncering, idet hun vha. et ja/nej-spørgsmål opfordrer hende til at uddybe den. Fra L13 indleder Lone så den egentlige historie.

(3b) [Majk.] ((telefon))

	29	Lone:	gå hjem til <u>m</u> iddag der k- <u>k</u> om der
	30	Lone:	oss- bare så'n (t)k:æmpe snebyge
→	31	Lone:	så'n
	32		(0.5)
→	33	Lone:	<u>f</u> uldstændig vildt
	34		(0.5)
	35	Anne:	[J*a okh(ayh)]

Lones fortælling har i L30 nået et punkt, hvor det dårlige vejr fra annonceringen i L6-9 er blevet behandlet. Fortællingen lever altså op til sin projicering og kan derfor potentielt afsluttes (Jefferson, 1978: 219, 224). Dvs. at det normale turtagningssystem for dagligdags interaktion igen kan gøres gældende (Houtkoop & Mazeland, 1985: 600-1), så der igen er overgangsrelevans efter hver ytring, og så modtageren igen må producere turkrævende bidrag i samtalen. For at det kan ske, må deltagerne dog igen først forhandle interaktionens status. De skal ikke blot blive enige om, at fortællingen lever op til historiens projicering. De skal også finde ud af, hvordan de i så fald skal forholde sig til historien i den videre interaktion (Houtkoop & Mazeland, 1985: 608; Jefferson, 1978: 228-29, 232-33, 244; Sacks, 1978: 261).

I L31 & L33 foranlediger Lone reelt afslutning af historien, idet hun vurderer den. Vurderinger er effektive afslutningsmetoder af

forskellige årsager. Først og fremmest kan vurderinger anvendes efter historiefortællinger. En vurdering kræver således adgang til det, der vurderes, hvilket deltagerne bør have, hvis fortællingen har nået et 'muligt afslutningspunkt' ("possible completion point"). Desuden behandler en vurdering det, der vurderes. Med en vurdering kan en deltager altså vise sin forståelse af en historie, og hvordan han forholder sig til den. Slutteligt viser en vurdering deltagelse, hvilket er nødvendigt, for at interaktionens status kan blive forhandlet (Pomerantz, 1984: 57-59; Goodwin & Goodwin, 1992: 157, 170-1). Vurderingen udtrykker Lone ved *sådan fuldstændig vildt*. Det var netop de elementer, hun i L9-10 valgte at vurdere sin annoncering i L6-9 med. Lone anvender altså elementer igen, som hun sekventielt set har anvendt langt tidligere i interaktionen; hun foretager en leksikalsk genanvendelse.

Statistisk set lader det ikke til at være nogen tilfældighed, at denne kombination af elementer forekommer flere gange. Ethvert element i en ytring repræsenterer således et valg, som foretages løbende under ytringens opbygning. For hvert valg er der en forholdsvis lille sandsynlighed for, at et bestemt element vælges imellem et udefineret antal mulige. Jo flere elementer der optræder i ytringen, jo mindre bliver sandsynligheden altså for, at en bestemt kombination indtræffer mere end en gang. At tre elementer her forekommer to gange, er derfor sandsynligvis et resultat af systematiske valg hos taleren; Lone må have valgt at genanvende elementerne.

Alligevel er leksikalsk genanvendelse blot det sproglige udtryk, der anvendes til at gøre en handling med i interaktionen. Det kan altså ikke have nogen selvstændig 'sekventiel implikativitet' ("sequential implicativity"). I stedet er det handlingen, der skaber ytringens sekventielle relevans. Dog kan der naturligvis stadig være forskel på en handling, der suppleres af genanvendte elementer, og én der ikke gør. At det sproglige udtryk ikke er sekventielt implikativt, udelukker altså ikke, at leksikalsk genanvendelse kan have en betydning for deltagerne. Det udelukker blot analysen fra at påvise en sådan mulig betydning.

Til trods for dette viser samtaledeltagere først og fremmest hinanden det, som kan observeres under analyse. Det må altså være synligt for deltagerne, at Lone vurderer vha. elementer, hun har anvendt tidligere. Ved at genanvende elementerne gør Lone altså en

forbindelse til en tidligere vurdering synlig i interaktionen. Denne forbindelse opstår imellem en vurdering, som var med til at skabe historiens projicering, og en, som forsøger at foranledige dens afslutning. Eftersom historier kan afsluttes, når de lever op til deres projicering, synes forbindelsen at vise, at fortællingen nu har nået et punkt, hvor det er muligt at vurdere igen på samme måde som under forhandlingen af projiceringen. Ved at anvende de samme elementer til at vurdere igen synliggør Lone altså et forslag om, at afslutning er mulig, som allerede er til stede i selve handlingen. Var vurderingen blevet udtrykt vha. andre elementer, havde det samme kunne udledes, men det var ikke blevet gjort synligt. Med sin vurdering forholder Lone sig altså ikke blot til, at hendes historie lever op til projiceringen fra L6-10 og derfor kan afsluttes i L31 & L33. I stedet vælger hun som supplement at synliggøre dette ved at genanvende de elementer til at udtrykke vurderingen med, som hun anvendte til at vurdere projiceringen med. Denne observation er imidlertid muligvis ikke specielt overraskende. Det, der skal til for at afslutte en fortælling, kan således som tidligere nævnt findes i historiens indledning. Leksikalsk genanvendelse kan altså blot være udtryk for tilfælde, hvor dette passer fuldstændigt.

I L35 producerer Anne efter 0.5 sek.'s pause så et *ja okay*. Som respons på Lones foregående vurdering er *ja okay* dog ikke tilstrækkelig. En respons til en vurdering kan således udvise enten enig- eller uenighed med vurderingen. Det kan den bl.a. gøre igennem den måde, den behandler det, den forholder sig til. Hvordan responsen behandler det, forstås så i forhold til, hvad den foregående vurdering gjorde. Alt afhængigt af hvordan den var konstrueret, er enten enig- eller uenighed således inviteret frem for det modsatte. Da Lones vurdering behandlede historiefortællingen temmelig kraftigt og positivt, inviterede den en enighedsmarkerende respons, som behandler fortællingen mindst lige så kraftigt, som den selv gjorde. En sådan respons kunne fx udgøres af endnu en vurdering; en 'nr. 2-vurdering' ("second assessment"). Annes *ja okay* accepterer og kvitterer dog blot for Lones fortælling og udviser altså mindre enighed og deltagelse end Lones vurdering. Annes ytring er derfor for lidt som respons på Lones tur (Pomerantz, 1984: 59, 61-4).

Hvorvidt en respons på en vurdering forholder sig til vurderingens invitation af enten enig- eller uenighed, orienterer deltagerne sig også imod. Hvis responsen følger invitationen af den ene eller anden

mulighed, orienterer de sig imod den som præfereret. Hvis ikke, som dispræfereret. Orienteringen kommer primært til udtryk igennem responsens sekventielle forhold til den foregående interaktion. Dvs. om dens realisering forsinkes af en pause, 'præbegyndelse' ("pre-possible beginning") etc. eller ej. Da Annes respons sekventielt forsinkes med pausen på 0.5 sek. i L34, er den markeret som værende dispræfereret i forhold til det foregående og den lokale relevans. Deltagerne er altså ikke på linje med hinanden her. De må derfor forhandle videre, inden det lykkedes dem at få afsluttet Lones historie.

Som dette eksempel har vist, eksisterer der altså både argumenter for og imod leksikalsk genanvendelse som en systematisk ressource for deltagerne i en given interaktion. De argumenter, der taler for dette, mener jeg dog, er tilstrækkeligt incitament til at forsøge at undersøge området nærmere. Jeg vil derfor fortsætte med endnu et eksempel.

3. Flere successive, men sekventielt uafhængige leksikalske genanvendelser

I det næste eksempel anvendes leksikalsk genanvendelse igen til at synliggøre afslutning af en enkelt historie. I modsætning til det forrige eksempel forsøger fortælleren imidlertid at gøre dette to gange – sekventielt uafhængigt af hinanden – da hun ikke har heldet med sig første gang:

(4a) [KLC:1] ((ansigt til ansigt))

17 Camilla: Der li:ge >Næsten lige er< åbnet [på:]:
18 Vibeke: [↑ja]

19 (.)

→ 20 Camilla: statens museum for kunst=Det var

→ 21 Camilla: sim(pelt)hen så flot=

22 Vibeke: =°↓Ja::hh°

23 (0.9)

- 24 Vibeke: Er det bleðen flot [ø:h= ((bleðen=blevet))
 25 [((porcelænsklirren))=
- 26 Vibeke: =[()]
 27 Camilla: =[Ja Jeg sy's de:t blevet] rigtig flot]
 28 =[((porcelænsklirren---))]
- 29 Vibeke: ja
- 30 Camilla: Vi gik nemlig .hh Efter vi havde set

Camilla har i længere tid forsøgt at annoncere en historie, da hun i L17 & L20 angiver tid og sted for den udstilling, hun vil fortælle om. I L20-21 vurderer hun annonceringen med *det var simpelthen så flot* og etablerer derved en relevans for at fortælle og høre på historien. Vibeke producerer så et forlænget *ja* med hørbar udånding i L22. Pga. den emphatiske udtale virker *ja'et* deltagende, og annonceringen kunne dermed betragtes som accepteret. Alligevel følger der en pause på 0.9 sek. i L23. Ved ikke at tage turen viser Camilla, at hun forventer mere fra Vibeke, mens Vibeke omvendt viser, at hun opfatter sin respons som tilstrækkelig (Pomerantz & Fehr, 1997: 83). I L24 ender det med, at Vibeke vedgår, at hendes *ja* ikke var nok. Hun stiller således et ja/nej-spørgsmål, der opfordrer Camilla til at fortælle. Spørgsmålet skifter dog fokus fra udstillingen til det museum, hvor udstillingen blev vist. Dvs. at Camillas annoncering indirekte afslås, idet en anden med et beslægtet emne tilbydes. Vibeke genbruger dog lokalt det vurderende element *flot* fra Camillas vurdering og behandler altså de to annonceringer sprogligt på samme måde (Sacks, 1992: 716, 722-23). Da Camilla i L27 bekræfter Vibekes spørgsmål og derefter igen lokalt genbruger *flot* i en "alignende" nr. 2-vurdering, accepterer hun den nye projicering, samtidig med at også hun opretholder, at den kommende histories projicering kan behandles vha. *flot*. Selvom emnet drejes i løbet af indledningens forhandling af historien, så bibeholdes den oprindeligt foreslåede måde at behandle det på fra L20-21 altså. Vibeke giver så et kvitterende *ja* i L29, og fra L30 indleder Camilla derefter en fortælling om museumsbygningerne.

(4b) [KLC:1] ((ansigt til ansigt))

- 47 Camilla: Glaspartierne er eno:rme
- 48 Camilla: (° [°)
- 49 Vibeke: [Ja
- 50 Camilla: Det var s[: å f l o t]
- 51 Vibeke: [↑Det ku' jeg ogs' godt] tæk' mig
- 52 Vibeke: og=se næste gang
- 53 Camilla: ↓Ja Det var ↑virk'lig flot
- 54 (1.1)
- 55 Camilla: Og så: der faktisk en masse Der er en

Efter i L47 at have vurderet et delaspekt af historien modtager Camilla i L49 et *ja* fra Vibeke. Camilla konstruerer så endnu en vurdering i L50, som forholder sig til hele historien. Dermed viser hun, at hun betragter historien som tilstrækkelig i forhold til projiceringen, og tilbyder samtidig en måde at behandle den. Hun forsøger altså at foranledige historiens afslutning. Vurderingen udtrykkes vha. *det var så flot*. Dvs. at Camilla har udeladt et enkelt element, *simpelthen*, men ellers har genanvendt alle elementerne fra sin tidligere vurdering i historiens indledning (L20-21). Derved lader hun på samme måde som i det foregående eksempel til at forsøge at gøre det synligt, at afslutning er relevant.

I L51 begynder Vibeke at respondere i overlap med Camilla på et punkt, hvor hun må have hørt, at Camilla er ved at vurdere, men endnu ikke kan vide, hvilke elementer vurderingen vil blive bygget op af (Jefferson, 1986: 164; Steensig, 2001: 92-97). Alligevel behandler hun historien positivt, idet hun giver en grund for, at hun ikke kan "aligne" med en nr. 2-vurdering, men må gøre en anden handling. Hun har således ikke selv adgang til at vurdere oplevelsen (Pomerantz, 1984: 57-59). I L53 accepterer Camilla denne respons ved at bekræfte den og dernæst optone sin foregående vurdering. Hermed er deltagerne altså tilsyneladende enige om, hvordan histo-

rien kan behandles, og har afsluttet den. I L54 viser en pause på 1.1 sek. dog, at de alligevel har problemer med at forholde sig til historien i den videre interaktion. Hvis afslutningsforsøget havde været vellykket, ville interaktionen således være fortsat umiddelbart efter (Jefferson, 1978: 228, 231). Da det ikke sker, genoptager Camilla i L55 historien og udvider den ved at fortælle om et nyt delaspekt.

(4c) [KLC:1] ((ansigt til ansigt))

60 Camilla: af >det der var< opp' ovenpå

61 Vibeke: ↑Ja,

→ 62 Camilla: °Det var al'så° °°ogs' ba:r'°°

63 (0.6)

→ 64 Camilla: Det var rigt- >Det' no'n [rigtig=
65 [((stoleskraben))=

→ 66 Camilla: =flotte< lokaler] °sy's jeg°
67 =((stoleskaben))]

68 (1.0)

69 Vibeke: Ja ((ping))

I L60 når Camilla igen et punkt, hvor historien potentielt kan afsluttes. Hun indleder i L62 en vurdering, som tilsyneladende kunne foranledige afslutning, hvis den blev fuldstændigt realiseret. Under dens produktion taler Camilla dog med en lav volumen, der falder yderligere, så vurderingen ender med at 'ebbe ud' ("traile off"), inden de sidste projicerede elementer er blevet produceret. Camilla mangler således at producere et evt. modificerende element samt et vurderende element. Camilla når dog at producere et *også*. Det gør vurderingen til en "same evaluation" (Pomerantz, 1984: 66). Da den seneste vurdering, den kan knytte sig til, findes i den tidligere vurderingssekvens i L50-53, lader det per intuition til, at i hvert fald det vurderende element ville have været "*flot*", hvis Camilla havde færdiggjort vurderingen.

Først efter en 0.6 sek.'s pause genoptager Camilla i L64 turen. Tilsyneladende indleder hun igen en vurdering, som synes at ligne den foregående. Hun afbryder den dog vha. en 'hørlig afsnupning' ("cut off") af det modificerende element og genstarter derefter en tredje vurdering. Den opbygges så anderledes, så det vurderende element ikke optræder som subjektsprædikativ, men attributivt. Til gengæld anvender Camilla *flotte*, hvilket retrospektivt understøtter intuitionen om, at hun også ville have anvendt "*flot*" i den foregående "same evaluation" i L62. I vurderingerne i L62 & L64 & L66 genanvender Camilla altså for anden gang elementer fra indledningens vurdering i L20-21 til at forsøge at foranledige afslutning af historien. Dette andet forsøg er sekventielt uafhængigt af det første i L50. At Camilla her vælger at genanvende elementer fra den samme vurdering i L20-21, som hun gjorde i L50, skyldes altså ikke, at dette forsøg på nogen måde sekventielt forholder sig til det første og derfor lokalt genbruger *flot* derfra (Sacks, 1992: 716, 722-23). I stedet må Camilla have valgt at genanvende fra L20-21 igen.

Med denne anden genanvendelse formindskes sandsynligheden yderligere for, at der er tale om en tilfældighed. Jo flere gange et givet antal elementer skal anvendes til at udtrykke en handling med, jo mindre bliver sandsynligheden igen for, at de samme elementer vil blive valgt hver gang. Når de samme elementer her forekommer tre gange, er det altså sandsynligvis udtryk for systematiske valg. Camilla havde desuden både i L50 og i L62 & L64 & L66 kunnet vurdere vha. andre elementer såsom "*det var blevet rigtig pænt*" eller "*det så virkelig godt ud*". Da hver del af hendes historie indeholder informationer, som ikke var til stede under historiens indledning, men som de afsluttende vurderinger har mulighed for at forholde sig til, havde det faktisk nærmest været at forvente, at dette ville afspejle sig i andre vurderende elementer. Eftersom det dog ikke forekommer, understøttes, at Camilla forsøger at gøre mere end at foranledige afslutning ved at udtrykke sig, som hun gør. Et sidste argument for, at Camilla forsøger at gøre noget ekstra ved at genanvende *flot* begge gange, er, at hun gør det, på trods af at handlingens format forandres. Adjektivet forandrer således syntaktisk funktion fra at optræde som subjektsprædikativ til at optræde attributivt. Dette er væsentligt, fordi det viser, at vurderingen ikke er blevet en enhed for Camilla. Hun må stadig skelne imellem ytringens elementer og må altså foretage løbende valg for hvert nyt element. Hvis hun behandlede

vurderingen som en enhed, ville de statistisk-baserede argumenter omkring det løbende systematiske valg under en turs opbygning således være blevet ophævet (jf. side 4).

Efter det første mulige afslutningspunkt for sin endelige vurdering genforanlediger Camilla afslutning vha. *synes jeg* i L66. Alligevel følger der en pause på 1.0 sek. i L68, før Vibeke responderer med et minimalt *ja*. Det er dog en utilstrækkelig respons i forhold til, at Camilla forsøgte at foranledige afslutning vha. en vurdering. Som tidligere nævnt kræver det således fx en "alignende" nr. 2-vurdering. Det lader altså stadig til at være et problem for deltagerne at finde passende respons og opnå "alignment" (Pomerantz, 1984: 59, 65). Camilla må derfor udbygge sin historie yderligere, inden det lykkes deltagerne at få den afsluttet.

Selvom det altså ikke lykkedes for Camilla at få afsluttet sin historie med sine afslutningssynliggørende vurderinger, så har dette eksempel bidraget med yderligere argumenter for, at leksikalsk genanvendelse kan være en systematisk ressource for deltagerne i naturlig interaktion - argumenter i form af en øget statistisk sandsynlighed for, at de leksikalske genanvendelser ikke er tilfældige, men resultatet af deltagerens systematiske valg; flere sekventielt uafhængige, men ens genanvendelser på trods af et forandret vurderingsgrundlag i form af en historieudvidelse; og forekomsten af leksikalsk genanvendelse på trods af et ændret syntaktisk format. Jeg vil nu introducere endnu et eksempel på leksikalsk genanvendelse, som tyder på, at deltagerne orienterer sig imod forekomsten af leksikalsk genanvendelse.

4. En sekventiel leksikalsk genanvendelse

Jeg vil nu vise, at deltagerne sammen kan genanvende leksikalske elementer i sekvenser. Dvs. at de kan genanvende på en måde, så de handlinger, elementerne udtrykker, forekommer i det samme sekventielle forhold til hinanden som de handlinger, elementerne genanvendes fra. Derved opnår deltagerne ikke blot at synliggøre afslutning af en historie, men også at synliggøre deres indbyrdes forhold til hinanden som en del af denne afslutning.

(5a) [AV11] ((ansigt til ansigt))

- 12 ((kor[tspil blandes-----]))=
 13 Trine: [Er det ikk' helt vildt,]
 14 =((-[-----]))
 → 15 Jan: [Det var sgu=
 → 16 Jan: =da genialt
 17 (0.5)
 18 Jan: [for dem mand.]
 → 19 Trine: [j*a:=(Men)] de:t' >sim(pelt)hen
 → 20 Trine: så< de:jlig.
 21 Jan: ↑ha,
 22 Trine: .h↑hja:,
 23 (.)
 24 Trine: Mor hun ringede,
 25 Jan: jahr¿=
 26 Trine: =krm: .hh og hun ku' se- >Har du

Forud for dette eksempel har Jan gættet, at Helga fra Trines familie er gravid. I L13 vurderer Trine nyheden positivt vha. et ja/nej-spørgsmål, som inviterer et enighedsmarkerende svar fra Jan. Jan responderer så med en nr. 2- vurdering i L15-16 lige efter afslutningen af Trines tur. Han konstruerer altså sin vurdering i et præfereret format, der viser, at han orienterer sig imod den som enighedsmarkerende (Pomerantz, 1984: 64-65). Om Jans vurdering udviser tilstrækkelig enighed, er til trods for dette ikke entydigt. Han anvender fx ingen elementer såsom "også" eller en optoning af Trines vurderende elementer, der havde kunnet tydeliggøre markeringen af enighed (Pomerantz, 1984: 65-66). Da de elementer,

han vælger, *sgu da genialt*, desuden ikke intuitivt synes at være de mest indlysende at vurdere en graviditet med, er det ikke helt klart, om og i så fald hvordan Jan forholder sig til Trines vurderende spørgsmål og nyheden om Helgas graviditet.

Efter vurderingens 'første mulige afslutningspunkt' ("first possible completion point") i L16 opstår der da også en pause på 0.5 sek., før Trine i L19 indleder en respons med et forlænget *ja*, efterfulgt af et *men*. Trine udskyder altså sin tur vha. en pause, 'symbolsk enighedsmarkering' ("token agreement") og et kontrasterende *men*. Det er karakteristisk for dispræfererede turformater og markerer uenighed (Pomerantz, 1984: 70-77). Trine viser altså, at hun har problemer med Jans vurdering og projicerer, at hun vil forholde sig "disaligende" overfor den. I L18 starter Jan dog simultant i overlap med Trine. Han forholder sig altså også til den 0.5 sek.'s lange pause fra L17. Han udbygger sin vurdering med en 'postafslutning' ("post-possible completion"), som genforanlediger afslutning. I postafslutningen gør han det så entydigt, at han faktisk forsøger at behandle nyheden om Helgas graviditet. Det understøtter retrospektivt, at hans hidtil uklare vurdering i L15-16 reelt udviste enighed med Trine.

Jans postafslutning overlapper kun med præbegyndelsen af Trines respons. Da Trine går fra sin uenighedsmarkerende præbegyndelse og ind i en vurdering, kan hun altså have hørt udvidelsen. Dvs. at hun kan være klar over, at Jan faktisk forholder sig positivt, og at han forholder sig til graviditeten. Dette lader reelt til at være tilfældet, eftersom Trines vurdering *det simpelthen så dejlig* i L19-20 er en optoning i forhold til begge de forrige (L13 og L15-16). Trines vurdering udviser altså en kraftig enighed, som ikke var projiceret i turens præbegyndelse. Det tyder på, at Trine forholder sig til Jans postafslutning og dens entydiggørelse af Jans enighed. I hhv. L21 og L22 producerer først Jan og så Trine derefter hvert deres *ja*. Igenem dem udviser de enighed, men skaber ingen ny sekventiel relevans. Den opståede 'enighedssekvens' ("agreement sequence") lader derfor til at fungere som en ekstra bekræftelse af, at de under den foregående vurderingssekvens faktisk blev enige og opnåede "alignment" (Pomerantz, 1984: 66).

I L24 producerer Trine så en tur. Da den er pragmatisk uafsluttet, projicerer den, at der vil følge noget mere (Steensig, 2001: 153, 170-73). Den annoncerer altså en mulig historie. I turen topikaliserer Trine sin mor som aktør. Trines mor tilhører det samme semantiske

felt, som den foregående nyhed om Helga: Trines familie. Annonceringens projicering skal derfor sandsynligvis forstås med udgangspunkt i den foregående interaktion, dvs. i behandlingen af Helgas graviditet. I L26 anerkender Jan så annonceringen med et *jar*, hvorefter Trine indleder sin fortælling.

(5b) [AV11] ((ansigt til ansigt))

- 72 Trine: hun var gået igang me' o' ↑strikke
- 73 Trine: o::, ((let stemme))
- 74 (0.9)
- 75 Jan: ahrj >Det var da genialt<=
- 76 Trine: =ja::h de:t' dejlig,=>Hun har været

I L73 afslutter Trine en turenhed med et *og*. Det projicerer egentlig, at hun ikke er færdig, men vil fortælle mere. Det udtales dog forlængget, som om Trine lader det ebbe ud, hvilket kan signalere afslutning (Steensig, 2001: 69). I L74 opstår der da også en pause på 0.9 sek. Den kan netop være udtryk for, at deltagerne er i tvivl om, hvad *og* projicerer. Ved ikke at tage turen kan Jan således vise, at han opfatter det som fortsættelsesprojicerende, mens Trine omvendt synes at lægge vægt på projiceringen af afslutning. I L75 skifter Jan dog tilsyneladende ståsted. Han vurderer således igen det, at Helga skal have en baby. Derved foreslår han en måde at behandle historien og foranlediger altså afslutning af den. Jan indleder sin tur med et *aj*, der virker som et forstærkende følelsesudbrud. Derefter udtrykker han selve vurderingen med *det var da genialt*. På nær et udeladt *sgu* svarer disse elementer nøjagtigt til dem, han anvendte til at udtrykke sin vurdering i L15-16 med. Det lader altså til, at Jan genanvender elementerne til sin afslutningsforanledigende vurdering i L75 fra sin vurdering i L15-16. Da Trines annoncering i L24 gjorde vurderingen i L15-16 til en del af historiens udgangspunkt, genanvender han fra historiens indledning. Jan gør altså som tidligere observeret historiens projicering synlig som udtryk for, at historiefortællingen er fyldestgørende, og for at afslutning derfor er relevant.

Det bør her i øvrigt bemærkes, at Jan gennem sit valg af udtryksform illustrerer, at også modtageren af en historie kan udnytte leksikalsk genanvendelse. De tidligere tilfælde er som modsætning alle blevet foretaget af historienes fortæller. Jans leksikalske genanvendelse viser dog, at deltagernes interaktionelle status under historiefortællingen ikke har betydning for deres mulighed for at udnytte leksikalsk genanvendelse som en supplerende, afslutnings-synliggende ressource.

I L76 bekræfter Trine så først Jans vurdering og vurderer derefter også selv. Hun starter umiddelbart efter afslutningen af Jans vurdering og anvender altså et præfereret handlingsturformat til at udvise enighed og "aligne" med ham (Pomerantz, 1984: 64-65). Derved accepterer hun hans forslag om, hvordan historien kan behandles, samt at den i det hele taget er færdig. Interessant nok udtrykker Trine sin vurdering med *det dejligt*, hvilket på nær *simpelthen så* netop var de elementer, hun anvendte til at udtrykke sin vurdering med i L19-20: En vurdering, der "alignede" med Jans foregående vurdering fra L15-16, og som ligesom Jans retrospektivt blev gjort til en del af historiens indledning. Trine genanvender altså sine elementer fra historiens indledning i en afslutningsaccepterende vurdering. Dermed synliggør også hun igennem sit valg af leksikalske elementer, at fortællingen lever op til projiceringen, og at afslutning derfor er relevant.

Trine gør dog mere end det. Fordi hun foretager sin genanvendelse i en vurdering (L76), der er en nr. 2 til Jans i L75; Fordi hun genanvender fra en vurdering (L19-20), der var en nr. 2 til Jans i L15-16; Og fordi Jans vurdering i L75 genanvendte fra Jans vurdering i L15-16; Så kommer deltagerne med Trines genanvendelse under historiens afslutning til at vurdere sammen på samme måde, som de gjorde under historiens indledning. Det sekventielle forhold imellem vurderingerne i indledningen (L15-20) opretholdes altså i vurderingerne i afslutningen (L75-76), og dette gøres synligt af de leksikalske genanvendelser. Eftersom deltagerne, som tidligere nævnt, viser hinanden det, der kan observeres i en analyse, må Trine kunne se, at Jan i L75 genanvender sine elementer fra L15-16. Når hun i L76 selv genanvender fra L19-20, må hun altså være klar over, at hun reelt genanvender (fra) hele sekvensen i L15-20. Dette tyder på, at deltagerne "aligner" med hinanden igennem det sproglige format af deres handlinger. Efter én deltager har vist, at han forsøger at gøre en handling

på samme måde, som han tidligere har gjort, kan en anden deltager "aligne" og vise, at han er klar over, at den første deltager forsøgte dette. Det kan den anden gøre ved ikke blot at producere en "alignende" handling, men ved tillige at udtrykke den på samme måde, som han også selv tidligere har gjort. Selvom handlingerne og deres handlingsturformater i sig selv skaber "alignment" imellem deltagerne, så gøres denne "alignment" altså synlig og bliver forstærket igennem deltagerens valg af, hvordan de udtrykker sig. Deltagerens indbyrdes forhold viser sig derved også at være et aspekt, leksikalsk genanvendelse kan synliggøre i interaktionen².

Efter Trines vurdering i L76 har accepteret at afslutte historien, fortsætter interaktionen uden videre forhandling.

Som dette eksempel har vist, så kan deltagerne sammen foretage leksikalsk genanvendelse i sekvenser og dermed bl.a. vise hinanden, at de orienterer sig imod hinandens valg af leksikalske elementer. Med denne observation er artiklen kommet så tæt på at påvise, at leksikalsk genanvendelse er en systematisk ressource for deltagerne, som det er analytisk muligt. Jeg vil derfor fortsætte med et anderledes eksempel nu. Det støtter de allerede introducerede, grundlæggende argumenter for, at leksikalsk genanvendelse kan være systematisk, som vi har set i de foregående eksempler. Det gør det dog indirekte, idet det illustrerer, hvordan leksikalsk genanvendelse kan have de samme kendetegn og den samme funktion, selvom de sekventielle omgivelser og forhold imellem de to implicerede ytringer forandres.

² I forbindelse med dette kan det overvejes, om én genanvendelse muligvis foranlediger en anden. Dvs. om Jans genanvendelse i L75 fra indledningssekvensen direkte gør det relevant for Trine også at genanvende derfra i L76. I så fald kunne det være interessant at undersøge, hvad der ville ske, hvis en deltager, der som Trine egentlig havde mulighed for at foretage leksikalsk genanvendelse, alligevel valgte at udtrykke sig vha. elementer, der ikke havde været anvendt før. Hvis deltagerne orienterede sig imod dette, kunne der være tale om 'mærkbart fravær' ("noticeable absence"). Det ville ikke blot understøtte intuitionen om, at genanvendelse kunne have signifikans for deltagerne, men ville påvise det (Steensig, 2001: 21). En sådan situation har jeg desværre ingen eksempler på, men det udelukker naturligvis ikke, at de kunne forekomme.

5. Leksikalsk genanvendelse ved afslutning af en serie af historier

Med det sidste eksempel vil jeg illustrere, hvordan deltagere vha. leksikalsk genanvendelse også kan synliggøre afslutning af en serie af historier. Denne mulighed opnår de ved i en afslutningsforanledigende vurdering i seriens sidste historie at genanvende elementer fra en vurdering, der optrådte i indledningen af seriens første historie.

Den første historie i den aktuelle serie blev anvendt tidligere som eks. 3. For at redegøre for hvordan serien opbygges, er det dog nødvendigt at starte analysen lidt tidligere i interaktionen:

(3c) [Majk.] ((telefon))

- 1 Lone: =.hh men: Så jeg >tror heller
- 2 Lone: ikk'< vi kommer ud og jog'=al'så
- 3 Lone: °det' he:lt vildt vejrh°°
- 4 (0.7)
- 5 Anne: *Aj ok*ayhh=
- 6 Lone: =>det' været< så'n nogen kæmpe
- 7 Lone: s:ne
- 8 (0.7)
- 9 Lone: og haglbyger så'n
- 10 Lone: >↑[fuld]stændig vildt<=
- 11 Anne: [.hh]
- 12 Anne: =>Er det< ri:gtig?
- 13 Lone: Ja sa'n |- (0.6) -|[Jeg sad og læ:st']

I L1-2 fortæller Lone Anne, at en planlagt aktivitet imellem Lone selv og en tredje person³ ikke vil finde sted. Hun vurderer derefter vejret. Vurderingen forklarer først og fremmest aflysningen, idet den giver en årsag til, at aktiviteten ikke kan gennemføres. Den fungerer dog samtidig som en potentiel annoncering af en historie. Som nævnt i eks. 3a er Anne en uvidende modtager, og vejret udgør derfor et emne, det potentielt er værd at fortælle en historie om. I L4 opstår der dog en pause på 0.7 sek. før Anne i L5 responderer med et *aj okay*. Det er ikke blot forsinket, men udviser også for lidt deltagelse i forhold til den potentielle annoncering i Lones tur. Anne behandler altså blot Lones tur som en information, hun skal kvittere for at have modtaget.

I L6-10 forsøger Lone dog igen at annoncere historien, som vist i eks. 3a. Hun ekspliciterer således emnet omkring vejret ved at specificere i L6-9, at det drejer sig om både sne- og haglbyger, inden hun igen foranlediger deltagelse fra Anne igennem sin vurdering i L9-10. Det kan nu observeres, at det vurderende element *vildt* i Lones nye vurdering (L9-10) er lokalt genbrugt fra hendes oprindelige vurdering i L3. Lone opretholder altså den oprindelige vurderings behandling af vejret i sin nye vurdering. Når Anne i L12, som før gennemgået, opfordrer Lone til at fortælle, bibeholdes denne behandling altså, og den gøres til en del af projiceringen for Lones historie; seriens første.

(3d) [Majk.] ((telefon))

33 Lone: fuldstændig vildt

34 (0.5)

35 Anne: [J*a okh(ayh)]

36 Lone: [>Men al'så< Nu] ↑skinner

37 Lone: solen i[gen ()

38 Anne: [.hhh Nå=men ↑solen skinner oss']

39 Anne: helt klart her

³ En tidligere samtale imellem Lone og Anne afslører, at Lone taler om en tredje person, der ikke er Anne.

- 40 (.)
- 41 Anne: n=↑det har den
- 42 Anne: gjort hel' tiden faktisk hele i dag
- 43 Anne: >Men al'så det har bar' blæst< meg'=u(d)'
- 44 Lone: [°↑Ja°]
- 45 Anne: [.hh]
- 46 (0.5)
- 47 Anne: *ø:[h >sta]digvæk<
- 48 Lone: [°Ja°]
- 49 (0.7)
- 50 Anne: Men ikk' så galt som det gjorde i går
- 51 Anne: mand
- 52 (.)
- 53 Anne: Det v' hel vild
- 54 Lone: ↓Ja
- 55 (0.7)
- 56 Lone: A det >v' 'et godt nok=da
- 57 Lone: vi< sku' °sove i nat Hold kæft [mand]°°
- 58 Anne: [*jah]

I sin historie forholder Lone sig som nævnt tidligere (jf. eks. 3b) til det dårlige vejr, indtil hun når historiens første mulige afslutningspunkt. Der forsøger hun så at foranledige afslutning vha. en vurdering (L33). Da hun ikke modtager en tilstrækkeligt deltagende respons fra Anne i L35, må hun dog udvide sin historie og forsøge at få den afsluttet igen. Det forsøger hun så i L36-37, hvor hun fuldstændig skifter perspektiv i forhold til sin hidtidige fortælling. Hun indleder sin udvidelse med et kontrasterende *men* og går derefter

fra en fortælling i præteritum om dårligt vejr til en udvidelse i præsens om solskin. Ved at tage det modsatte perspektiv og lave en sådan form for temporalt "return home", øger Lone Annes muligheder for at respondere og dermed også sine egne chancer for at få afsluttet historien (Pomerantz, 1984: 76; Sacks, 1987: 64; Jefferson, 1978: 231).

I L38-39 responderer Anne så også. Hun indleder først blot med et kvitterende *ndå*, men fortsætter hurtigt ind i en turenhed, som hun konstruerer som en "same" i forhold til Lones afslutningsforanledigende udvidelse. Anne anvender således et *også*, de samme elementer, det samme tempus og forholder sig også til det samme, som Lones udvidelse gjorde (Pomerantz, 1984: 66). Ved at "aligne" så kraftigt accepterer hun først og fremmest Lones forslag om at afslutte historien. Samtidig annoncerer hun desuden en egen historie. Anne opnår således at gøre sin egentlig afslutningsaccepterende tur til en annoncering også. Dette sker primært igennem hendes anvendelse af *her* i L39. Da der er tale om en telefonsamtale, er Lone således lige så meget en uvidende modtager i forhold til, hvor godt vejret er, hvor Anne bor, som Anne før var mht. det dårlige vejr, hvor Lone bor. At solen skinner hos Anne er altså et emne, det potentielt er værd at fortælle om, og Annes respons fungerer derfor også som historieannoncering.

Hvis den bliver fortalt, vil denne potentielle historie blive en nr. 2 i forhold til Lones og skabe en serie af historier. Serier af historier opstår således, når en modtager af en historie selv vælger at fortælle en historie som respons på den, han lige har hørt. Vha. en sådan 'nr. 2-historie' ("second story") kan han vise, hvordan han har forstået den forrige, og hvordan han forholder sig til den. Dvs. om han "aligner" eller "disaligner" med den første historie (Ryave, 1978). Da Annes annoncerende tur i L38-39 "aligner" så kraftigt med Lones foregående afslutningsforanledigende tur, bliver denne "alignment" en del af projiceringen for hendes potentielt kommende historie. Annonceringen projicerer altså, at Annes historie vil gøre noget lignende det, Lone gjorde i sin 'nr. 1-historie' ("first story"). Efter det første mulige afslutningspunkt af Annes tur (L39) responderer Lone dog ikke. Hun kvitterer således hverken for Annes afslutningsaccept eller anerkender hendes annoncering. Da det ikke at tage turen dog kan være en måde implicit at give den tilbage på, kan Lone dermed

stiltiende acceptere Annes annoncering. Dette lader reelt til at være tilfældet, da Anne ganske kort efter fortsætter.

I løbet af fortællingen bliver det så klart, at Anne som annonceret gør noget lig det, Lones nr. 1-historie gjorde. Anne anvender således Lones foregående historie som pejlemærke for sin egen; hun konstruerer sin historie spejlvendt i forhold til Lones. Hvor Lone indleder med dårligt vejr og præteritum, men slutter med solskin og præsens, så indleder Anne med solskin og præsens, men slutter med dårligt vejr og præteritum. Som Anne i L41-42 går ind i sin næste turenhed efter annonceringen, skifter hun således først tempus fra præsens til perfektum, ligesom hun laver en temporal præcisering i forhold til den foregående turenhed i form af *hele tiden*. Hun udvider derefter turenheden med en postafslutning, hvori hun respecificerer tidsangivelsen til *i dag*. I L43 indleder hun så endnu en turenhed med et *men*, der viser, at det følgende vil kontrastere med det foregående. Kontrasteringen viser sig at bestå i, at Anne ikke længere taler om solskin, men dårligt vejr i form af blæst. I endnu en postafslutning i L47 specificeres det så, at dette vejr *stadigvæk* er gældende. Slutteligt foretager Anne i en ny turenhed i L50 endnu et temporalt spring tilbage til *i går*, samtidigt med at hun skifter tempus fra perfektum til præteritum. Anne konstruerer altså sin nr. 2-historie, så den implicit "aligner" med Lones foregående historie. Derved viser hun, at hun orienterer sig imod forholdet imellem de to historiers konstruktioner.

Under alt dette har Lone enten ikke reageret på de mulige 'overgangsrelevante punkter' ("transition-relevance place") i L42, L47, L50 og L51, eller også har hun som i L45 og L48 blot responderet med minimale *ja*, der ikke skaber nogen sekventiel implikativitet, men blot giver turen tilbage til Anne. Ved at afvise at tage turen har Lone altså ladet Anne fortsætte med sin historie (Houtkoop & Mazeland, 1985: 605). I L51 når Anne dog det punkt i sin spejlvendte historiekonstruktion, hvor Lones foregående historie ikke tillader hende at fortsætte længere tilbage. Hun har altså forholdt sig til hele Lones historie. Da hun annoncerede sin historie som en "same" i forhold til Lones, betyder det, at historien lever op til sin projicering. Det orienterer Anne sig da også imod. Hun producerer således en vurdering i L53, der foreslår, at historien kan afsluttes, samt hvordan den kan behandles. Vurderingen vælger hun at udtrykke med *det var hel vild*. Det var om trent de elementer, Lone anvendte i sin oprindelige vurdering i L3.

Elementerne var altså en del af Lones første forsøg på at annoncere det, der endte med at blive seriens første historie. Når Anne i en afslutnings-synliggørende vurdering i sin nr. 2-historie genanvender fra vurderingen i indledningen af Lones historie, gør hun altså en forbindelse imellem to vurderinger synlig på tværs af de to historier. Anne foranlediger således ikke blot afslutning af egen historie, men gør det som supplement synligt, at hun er nået tilbage til udgangspunktet for serien af historier, og at hendes historie dermed har forholdt sig til og behandlet hele nr. 1-historien. Vha. de genanvendte elementer gør hun altså mere end blot at afslutte sin egen historie; hun afslutter historien i forhold til dens placering og konstruktion i serien.

Når Anne genanvender elementer fra Lones *det helt vildt vejr* i L3 til at udtrykke sin egen *det var hel vild* i L53, genanvender hun imidlertid ikke alle, mulige elementer. I stedet nøjes hun med at genanvende "*helt vildt*" og muligvis også "*det*", mens hun udelader *vejr*. Samtidig ændrer hun tempus fra præsens til præteritum og forandrer også det syntaktiske format, så de vurderende elementer ikke længere forekommer attributivt, men som subjektsprædikativ. Den samme form for udeladelse og indskydelse af elementer, forandring af tempus og syntaktisk format, er løbende blevet observeret i nogle af de tidligere eksempler (jf. fx eks. 4 og 5). Deltagerne foretager således ikke altid fuldstændigt nøjagtige leksikalske genanvendelser. I stedet modificeres ofte en eller flere detaljer fra den oprindelige ytring i den ytring, hvor genanvendelsen forekommer. De ytringer, der er involveret i leksikalsk genanvendelse, optræder dog sekventielt uafhængigt af hinanden. De må derfor forholde sig til forskellige lokale sekventielle omgivelser. Dette kan bevirke, at ytringerne bliver nødt til at blive udtrykt på delvist forskellige måder. På trods af modificeringerne kan der altså godt stadig være tale om, at nogle af elementerne genanvendes.

Der lader da også til at være bestemte elementer, som ikke i særlig grad lader sig påvirke af de lokale sekventielle omgivelser. Disse elementer er mere stabile og lader derfor til at være de centrale i de leksikalske genanvendelser. Det drejer sig om de vurderende og evt. modificerende elementer i ytringerne, dvs. adjektiverne. Netop adjektiver kan imidlertid muligvis være socialt distribueret (Sacks, 1992: 767). Dvs. at en given deltager kan have en art repertoire af adjektiver, som han udnytter igen og igen. I så fald kan en sådan distri-

bution altså være årsag til, at deltagerne vurderer flere gange på samme måde; begrænsningen i deres repertoire får dem til at genanvende. Hvis dette var tilfældet, ville det udelukke, at leksikalsk genanvendelse kunne være en systematisk valgt ressource. I stedet ville sådanne gentagne valg af de samme adjektiver blot være udtryk for en given sammensætning af deltagernes repertoier.

En sådan mulig social distribution af adjektiver kan dog lige så lidt påvises som signifikansen af leksikalsk genanvendelse. Rent faktisk tyder tilfælde som Annes leksikalske genanvendelse i L53 på, at en sådan distribution ikke er aktuel. Anne foretager nemlig sin leksikalske genanvendelse fra en ytring, hun ikke selv har produceret; Lones vurdering i L3⁴. Hvis deltagerne havde været i besiddelse af et socialt distribueret repertoire af adjektiver, så ville dette sandsynligvis ikke være forekommet. I stedet ville deltagerne have valgt deres elementer udelukkende ud fra dette repertoire. Med forbehold for at sådanne repertoier af adjektiver naturligvis kunne overlappe og derved forårsage Annes genanvendelse, lader en social distribution altså ikke til at være aktuel. Den kan i hvert fald ikke udelukke muligheden for, at de leksikalske genanvendelser kan være systematiske. Når Anne i L53 foretager en leksikalsk genanvendelse fra Lones ytring i L3, så lader det i stedet til at være synliggørelsen af, hvor hendes historie og dermed også serien af historier er i interaktionen, der er det primære hensyn.

Efter afslutningen af Annes vurdering responderer Lone så i L54. Først producerer hun blot et *ja*. Som respons på Annes vurdering er det dog utilstrækkeligt. Efter en pause på 0.7 sek. gentager hun derfor også sin bekræftelse og fortsætter ind i en turenhed, der indeholder en eksplicitering af enigheden, en art eksemplificering samt en evaluerende postafslutning. Dermed får hun "alignet" med Anne og udtrykt accept af, at Annes historie kunne være en måde at behandle hendes egen foregående nr. 1-historie. I forhold til at Lone som tidligere nævnt hidtil har afvist at tage turen, men nu accepterer Annes nr. 2-historie, lader det til, at også hun forholder sig til, at nr. 2-historien her har behandlet hele hendes foregående nr. 1-historie. Selvom hendes respons naturligvis ikke viser, om selve Annes leksikalske genanvendelse havde indflydelse på dette, så

⁴ Jeg har også eksempler på denne form for leksikalsk genanvendelse på tværs af forskellige deltagers ytringer inden for enkelte historier.

kunne det, at hun igennem hele Annes historie har afvist at respondere, men gør det her, efter Anne har foretaget en leksikalsk genanvendelse, tyde på, at dette var tilfældet. I L58 giver Anne så et kvitterende *ja*, der accepterer Lones tur som en respons på nr. 2-historien. Serien af historier er dermed afsluttet, og interaktionen fortsætter.

Som dette eksempel har vist, forbliver funktionen af leksikalsk genanvendelse konstant, selvom de sekventielle omgivelser – og dermed forholdet imellem den ytring, der genanvendes fra, og den, genanvendelsen forekommer i – forandres fra en enkelt historie til en hel series af historier. Ligeledes forbliver funktionen konstant, selvom den leksikalske genanvendelse foretages fra en anden deltagers ytring. Dette tyder igen på, at leksikalsk genanvendelse ikke blot er en tilfældighed, som følger utilsigtet under konstruktionen af enkelte historier, men i stedet må være noget, deltagerne gør ekstra. De samlede argumenter for og imod leksikalsk genanvendelse som en systematisk ressource til synliggørelse af afslutning af historier og serier af historier kan nu gøres op.

6. Konklusion, diskussion og perspektivering

I denne artikel har jeg foreslået og forsøgt at argumentere for, at samtaledeltagere er i stand til systematisk at udnytte deres mulighed for at vælge imellem forskellige måder at udtrykke sig på og den mulighed for at genanvende leksikalske elementer fra tidligere, som følger deraf. Jeg har således foreslået, at en deltager – ved at vælge flere gange sekventielt uafhængigt af hinanden at udtrykke sig på samme måde – lader til at kunne vise en forbindelse imellem det, han gjorde første gang, han udtrykte sig sådan, og det, han forsøger at gøre anden gang. Da de leksikalske elementer altid genanvendes fra indledningen af en historie, er det historiens projicering, der gøres synlig af genanvendelsen. Og da genanvendelsen altid forekommer på et muligt afslutningsrelevant punkt, lader den til at synliggøre, at historiefortællingen lever op til sin projicering, og at det derfor er muligt og relevant at afslutte den. Det sproglige udtryk synes dermed at være en ressource, deltagerne har til rådighed til at gøre mere end bare en handling, nemlig at synliggøre denne handlings forbindelse til en tidligere.

Mit forslag baserer sig på de mange observationer, som analyserne i denne artikel har affødt. Først og fremmest observationen af at enhver ytring består af en række valg af leksikalske elementer, hvilket sandsynliggør, at det ikke er tilfældigt, at en deltager udtrykker sig på samme vis to gange, men at det i stedet må være resultatet af systematiske valg hos denne deltager. Et argument der øges så meget desto mere med observationen af, at en deltager kan forsøge at afslutte den samme historie flere gange vha. leksikalsk genanvendelse fra den samme ytring. I sådanne tilfælde tilføjes desuden argumentet omkring det ændrede vurderingsgrundlag, som hver tilføjet del af historien har skabt. Eftersom dette forventeligt havde kunnet føre til valg af forskellige leksikalske elementer, sandsynliggør den gentagne anvendelse af det samme udtryk, at der er tale om et bevidst valg fra deltagerens side. Oveni dette kommer observationen af, at en deltager kan genanvende leksikalske elementer, selvom formatet af den ytring, der genanvendes fra, adskiller sig fra formatet af den, der genanvendes i. Dette viser således, at den pågældende kombination af elementer ikke er blevet til en statisk enhed for deltageren, men stadig er resultatet af en række af valg, foretaget løbende under ytringens konstruktion. Desuden blev det observeret, at deltagere sammen kan foretage leksikalsk genanvendelse i sekvenser, så det sekventielle forhold imellem de handlinger, elementerne genanvendes fra, opretholdes i de handlinger, de genanvendes i. Dette tyder på, at deltagerne rent faktisk orienterer sig imod hinandens valg af leksikalske elementer og den forbindelse til tidligere ytringer, disse valg synliggør. Hertil kommer observationen af, at leksikalsk genanvendelse ikke blot kan forekomme i enkelte historier, men også på tværs af flere historier, der konstrueres som dele af den samme serie. Dette viser, at leksikalsk genanvendelse ikke blot er en utilsigtet følge af konstruktionen af en enkelt historie, men i stedet må være en ressource som deltagerne kan anvende til at gøre noget ekstra, som er relevant netop i forbindelse med historier og serier af historier. Og slutteligt, at en deltager kan genanvende leksikalske elementer fra en anden deltagers ytring, hvilket viser, at leksikalsk genanvendelse ikke blot er udtryk for, at hver deltager besidder et socialt distribueret repertoire af adjektiver, men at det er synliggørelsen af, hvor langt en given historie eller serie af historier er i forhold til projiceringen, der foranlediger deltagernes genanvendelse af leksikalske elementer.

Til trods for mængden af disse observationer så kan det imidlertid ikke endeligt påvises, om leksikalsk genanvendelse er en systematisk ressource for deltagerne i en given interaktion. Idet leksikalsk genanvendelse ikke kan have nogen selvstændig sekventiel implikativitet, men blot er det sproglige udtryk, som deltagerne vælger at udføre en sekventiel implikativ handling med, er det således ikke metodologisk muligt at påvise endeligt, om leksikalsk genanvendelse har en signifikans for deltagerne. I stedet kan man højst sandsynliggøre det og argumentere for, at det lader til at være tilfældet.

Alligevel mener jeg, at det er vigtigt at observere sådanne mulige fænomener. Jefferson (1995) behandler således en masse forskellige aspekter af den 'rodekasse', som det sproglige udtryk synes at udgøre i øjeblikket. Hun taler om "poetics" som "the wild side of Conversation Analysis" i den forstand, at det ikke rigtig er muligt at gøre noget ved dem. De kan ikke påvises sekventielt, men vi ser dem alle sammen, og de synes at optræde igen og igen på de mest spidsfindige måder. Derfor argumenterer hun for, at man bør tage 'revl og krat' med, fordi vi ikke kan vide, hvad der er relevant (Jefferson, 1995: 16).

Det, jeg har valgt at kalde leksikalsk genanvendelse, beskæftiger sig med et langt mindre udsnit af denne 'rodekasse': Jeg ser kun på genanvendte elementer, som optræder i forbindelse med vurderinger i historier eller serier af historier; Og jeg ser kun på dem, når de forekommer sekventielt uafhængigt af hinanden. Denne afgrænsning opstod ikke som nogen præanalytisk forudsætning, men simpelthen fordi det var, hvor jeg observerede dem. Jeg tror dog, at dette mindre udsnit reelt har været en fordel. Igennem det mere snævre perspektiv er det således lykkedes rent faktisk at observere og afgrænse nogle mulige sekventielle omgivelser, hvor i hvert fald denne type "poetics" kan optræde; en mulig funktion; samt en del kendetegn, såsom at de vurderende elementer er mere centrale og stabile under leksikalsk genanvendelse end fx verberne. Jeg håber derfor, at mine indsigter – foreløbige som de måtte være – kan bidrage til at belyse bare et lille aspekt af den "wild side of Conversation Analysis", som vi ikke kan påvise, og evt. inspirere andre til at være opmærksomme på lignende muligheder for at gøre det sproglige udtryk mere håndgribeligt.

Referencer

Atkinson, J. M. & J. Heritage (Eds.) (1984): *Structures of Social Action. Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.

Goodwin, C. (1979): "The Interactive Construction of a Sentence in Natural Conversation", i Psathas, G. (Ed.) *Everyday Language: Studies in Ethnomethodology*. New York: Irvington, 97 - 121.

Goodwin, C. & M. H. Goodwin (1992): "Assessments and the construction of context", i Duranti & Goodwin (Eds.) *Rethinking Context*. Cambridge: Cambridge University Press, 147 - 189.

Houtkoop, H. & H. Mazeland (1985): "Turns and discourse units in everyday conversation". *Journal of Pragmatics* 9: 595 - 620.

Jefferson, G. (1978): "Sequential Aspects of Storytelling in Conversation", i Schenkein, J. (Ed.) *Studies in the Organization of Conversational Interaction*. New York: Academic Press, 219 - 248.

Jefferson, G. (1986): "Notes on 'latency' in overlap onset". *Human Studies* 9: 153 - 183.

Jefferson, G. (1995): *On the Poetics of Ordinary Talk*. Rinsumageest.

Pomerantz, A. (1984): "Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred/ dispreferred turn shapes", i Atkinson, J. M. & J. Heritage (Eds.) *Structures of social action: studies in conversation analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 57 - 101.

Pomerantz, A. & B. J. Fehr (1997): "Conversation Analysis: An Approach to the Study of Social Action as Sense Making Practices", i van Dijk, T. A. (Ed.) *Discourse as Social Interaction*. London: Sage, 64 - 91.

Ryave, A. L. (1978): "On the Achievement of a Series of Stories", i Schenkein, J. (Ed.) *Studies in the Organization of Conversational Interaction*. New York: Academic Press, 113 - 132.

Sacks, H. (1978): "Some Technical Considerations of a Dirty Joke", i Schenkein, J. (Ed.) *Studies in the Organization of Conversational Interaction*. New York: Academic Press, 249 - 269.

Sacks, H. (1987): "On the preference for agreement and contiguity in sequences in conversation", i Button, G. & J. R. Lee (Eds.) *Talk and social organization*. Clevedon: Multilingual Matters, 54 - 69.

Sacks, H. (1992): *Lectures on Conversation* Vol 1. Oxford UK/ Cambridge USA: Blackwell.

Sacks, H., E. A. Schegloff & G. Jefferson (1974): "A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation". *Language* 50 (4): 696 - 735.

Steensig, J. (2001): *Sprog i virkeligheden. Bidrag til en interaktionel lingvistik*. Århus: Aarhus University Press.